

NAPREJ

Glasi Socialistične stranke Jugoslavije.

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Stane mesečno 2½ pšeničnih kg, celoletno 30 pk. V aprilu 1922 računamo pk po 4 din.

Oglasi: prostor 1 × 55 mm 60 p.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštne proste.

K vprašanju naših bodočih šolskih zakonov.

(iz učiteljskih krogov.)

Eno najvažnejših in najtežjih vprašanj pri notranji izgradnji naše države je šolsko. Šolstvo je v raznih delih naše države silno neenakomerno razvito. So pokrajine, kjer je osnovno šolstvo šele v povojih in je večina naroda še nepismena. Znano je, kako je avstrijska uprava zanemarljivo ljudsko šolstvo v Bosni: lahko jo primerjamo v tem pogledu s turško v novoosvojenih pokrajinah. Ko se torej snujajo novi šolski zakoni, bo morala biti resna skrb poslancev, da se izenačenje šolskih zakonov ne vrši na škodo naprednejših pokrajin z razvitejšim šolstvom. Zato se nam prevelika naglica v šolski zakonodaji ne bi zdela priporočljiva, ker je treba marsikatero vprašanje še prej resno premotriti; zato se nam zdi potrebno, preden spregovorijo strokovnjaki zadnjo besedo, da se sporazumno z vsemi interesiranimi činitelji ugotovijo temeljna načela in enotni pravci za ureditev celega šolstva od zasilne hribovske šole do vseučilišča in da se načelno ugotovi, kaj spada v skupni zakon in kaj ne. Smo za državno šolo, ker je nam, ki smo za enotno državo, razvoj šolstva v celi državi pri srcu in hočemo soddločevati o njem in ker vidimo samo v državni šoli dovoljne garancije za napredek šolstva, ki bi pod avtonomno upravo stalno trpelo na pomikanju finančnih virov in bilo večin predmet strankarskih bojev. Prepričani pa smo, da se da združiti načelo državnosti z zahtevo po prilagojenju šolstva

potrebam in razmeram posameznih pokrajin. Pretirano unifikacijo šolstva bi morali odkloniti, ker bi nikomur na ljubo ne mogli pristati na to, da bi se razvojne možnosti našega šolstva otesnile iz ozirov na zaostalo šolstvo nekaterih delov naše države.

Šolska zakonodaja, ki mora pripuščati čim najširšo samoupravo, naj bo izključna zadeva centralnega našega parlamenta, kar pa ne pomeni, da se mora šolstvo urediti po celi državi po enem kopitu. Vse ono, kar je priporočljivo in izvedljivo za vso državo, naj pride v skupni šolski zakon, ki bo v glavnem okvirni zakon. Vse podrobnejše določbe, vse ono, kar se ne da brez nasilja prikriti za celo državo, pa naj bo predmet specialnih zakonov, ki naj jih sklene parlament za posamezne pokrajine oziroma oblasti in predmet izvršilnih naredb ministrstva.

Dosedanji način obravnavanja šolskih načrtov o našem bodočem šolstvu nam ni pogodu iz dveh ozirov. V prvo se obdeluje in preračunava zakonski načrt za vsako posamezno kategorijo šolstva zase, ne da bi se prej bile skupno od vseh poklicanih faktorjev določile osnovne smernice za izgradnjo vsega šolstva. Vse šolstvo si predstavljamo kot nerazdružno enoto, vse stoječe v službi enega in istega smotra, t. i. napredka naroda in države, in ne moremo si predstavljati obravnavo ene vrste šolstva brez določenih odnosov do drugih. — V drugo se

smatra izdelava in obravnavanje načrtov vse preveč kot zadeva ožjega kroga učiteljev-strokovnjakov dotične vrste šol. Vsaj za srednje šole velja to, koje načrt javnosti ni dostopen, dočim je stanovska organizacija ljudskošolskih učiteljev objavila zakonski načrt o osnovnem šolstvu v svojem stanovskem glasilu in tako seznanila z njim tudi širšo javnost. Sploh je naše ljudskošolsko učiteljstvo v vprašanju bodoče uredbe našega šolstva kar od spočetka iniciativno nastopilo ter izdelalo svoj lastni načrt, zgrajen na odločno demokratičnih načelih, dočim se je srednješolsko učiteljstvo, v kolikor nam znano, zadovoljilo s tem, da je načelno odklonilo ali sprejelo načrt Glavnega prosvetnega sveta, ni pa izdelalo svojega lastnega načrta.

Časniki so prinesli vest, da je Glavni prosvetni svet že izročil zakonski načrt o osnovnih šolah predsedstvu vlade, tako da utegne kmalu priti v parlament. Načrt zakona, kakor ga je bil izdelal za Glavni prosvetni svet Radojevič, je naše učiteljstvo odklonilo — v glavnem, ker uvaja v upravo pretiran centralizem in antidemokratski duh, vtesnjuje pravice učiteljstva in staršev in vsebuje določbe naravnost policijskega značaja.

Ljudsko ali osnovno šolstvo je namenjeno izobrazbi široke mase naroda, zato je najvažnejše. Iz tega razloga se nam bo treba z njegovo zakonodajo še večkrat in podrobneje pečati. O Radojevičevem načrtu, ki ga je Glavni prosvetni svet bržčas brez bistvenih modifikacij sprejel, moramo reči, da je v bistvenih točkah za nas nesprejemljiv —

—o—k.:

Na noge v sveti boj!

Slučaj mi je prinesel v roko knjigo:

Na noge v sveti boj!

Tretja knjiga:

V boj za srečno in veselo krščansko življenje.

Spisal dr. Anton Bonaventura Jeglič, škof ljubljanski. — Izdala in založila »Družba sv. Moharja« na Prevaljah.

Ker imam že to navado, da nikdar ne dam nobene knjige iz rok, preden je vsaj površno ne pregledam, sem začel prelistavati. Kmalu me je pa stvar začela zanimati, tembolj ker sem že veliko slišal o vseznalstvu našega dr. Ant. Bonaventure. Postal sem paznejši in odločil sem se, knjigo prečitati. Že med čitanjem me je začelo srbeti v prstih in prišedši h koncu, sem se odločil za nehvaležno delo — kritike, kajti, knjiga ni nič drugega, kot nadaljevanje sedaj že takorekoč svetovnoznanih »rdečih brošur«, dasiravno tokrat v sivih platnicah. Sicer pa: Na polnovredno kritiko te 110 strani obsegajoče

knjige ne morem misliti, ker se ne upam dobiti lista, ki bi dal prostore za mlatenje nagromadene slame. Torej na kratko k stvari, kajti čas in papir sta draga. Literarne vrednosti v knjigi iskati, bi bilo nepotrebna zamuda časa. Da bi se podobnega dela lotil nekakšen zdravnik, ki bi na znanstveni podlagi priprosto ljudstvo poljudno podučil, bi bila taka knjiga važen faktor na polju izobrazbe, bi bila ljudstvu važen pripomoček, bi bila pravi žegen. Da se pa mora katoliški škof spuščati v tako važna vprašanja, kakor je negovanje človeškega telesa, medsebojno občevarje itd., itd., v knjigi, ki gre v tolikih izvodih med delavsko, zlasti med kmetsko ljudstvo, naj bo rešen opomin našim učenim doktorjem, da se že vendar enkrat eden vsede in napiše nekaj, kar bo imelo trajno vrednost tudi za tiste, ki ne marajo tistih škofovih besedičenj.

Ne bil bi pošten, če bi ne priznal, da so marsikateri nauki vredni priznanja, pa kaj to, če za vsakim dobrim naukom leži velika, prav v srce zadeta — pogrška. Gospod škof je namreč tudi zdravnik in zdravi vse pogrške proti človeški naravi z gorečo molitvijo, priporočanjem

vsem eksistirajočim in neeksistirajočim svetnikom, pogostim sprejemanjem sv. zakramentov itd.

Da vidimo: Na strani 55. piše: »Za zakonske je zvestoba sveta dolžnost... Potrjuje jo pa tudi sveti pravični Bog... In kaj uči naš Gospod Jezus Kristus? »Kdor pogleda žensko iz poželjivosti do nje, je v srcu zakon prelomil.« (Mat. 5, 28.)... Da bolj spoznate, kako gnusen je ta greh, čujte, da je v Satrem zakonu Bog zapovedal, naj prešustovanje kaznujejo s smrtjo: »Oba naj umrjeta, prešustnik in prešustnica.« (II. Mojz. 20, 10.)... Ako se torej ne spoveš o pravem času in se ne kesaš svojega greha odkritosrčno, boš zavržen vekomaj... In na str. 53: »Žena in mož, oh, molita veliko za milost onega premagovanja in zatajevanja!...«

To je samo en vzgled. Kakor vidimo, gospod škof ne ve nič o znanstvenem poduku, on ne ve, da zraven vere obstoja na svetu nekaj, čemur mi pravimo veda, in ki je vendar eden prvih pogojev, da ostane človek na pravem potu.

Ker ne smem za danes biti preobširen, hočem gosp. škofu podati eno sličico iz dežele, ki naj mu pokaže, kako razu-

predvsem iz zgoraj omenjenih razlogov, a tudi radi drugih nedostatkov. Dočim pogrešamo v zelo važnih točkah, kakor n. pr. glede šolske obveznosti, šolskega obiska in ustanavljanja šol jasnosti in točnosti, gre v drugem oziru mnogo preveč v podrobnosti in lahko trdimo, da je za polovico preobširen. Nadalje moramo o zakonu zahtevati, da je izvedljiv, da pa vseeno ne vtesnjuje razvojne svobode šolstva. Zato mora določbe, ki niso v vsej državi izvedljive, prepustiti specialnim zakonom, ali pa mora vsebovati določbe za prehodno dobo in točno označiti, kaj spada v delokrog specialne zakonodaje in kaj v delokrog izvršilne oblasti ministrstva. Točka n. pr. v zakonskem načrtu, ki deklarira osemletno šolsko obveznost, bi v sedanjí formulaciji ostala bržčas samo na papirju in splošna opomba o postopnem uveljavljanju zakona do določenega roka se s samovoljno interpretacijo lahko najizdatneje izrablja. V tako važnih stvareh je treba več jasnosti. Zakonski načrt predvideva delitev osnovne šole v nižji in višji tečaj, obsegajoč vsak po štiri šolska leta. Lahko mirno trdimo, da je ta delitev prirojena potrebam srednjega šolstva, kakor smo ga dosedaj imeli in da so šolniki sledili tujim vzorcem, ko so jo priporočali. Delitev v nižji in višji tečaj je sama na sebi potrebna, a v temelju zgrešeno se nam zdi in zelo opasno za razvoj našega ljudskega šolstva, da bi obsegal nižji tečaj samo štiri leta, enako kakor višji. Kaj hočemo na kmetih s tako delitvijo šole, kako si naj predstavljamo uredbo višjega tečaja? Ali nihče ni pomislil, da utegne v praksi iz tega nastati štiriletna šola, mogoče s kako brezpomembno nadaljevalno šolo. Kje so ostali oziri na agrarni značaj naše države! A tudi v mestih obstojajo s stališča pravega demokrata najtehtnejši pomisleki proti prezgodnji diferenciaciji šolstva in čim naprednejša in demokratičnejša je država, tem bolj se je uveljavil v zakonodaji princip čim daljšega skupnega obligatoričnega pohajanja osnovne šole. Minimum, od katerega pod nikakim pogojem ne bi smeli popustiti, je petletna osnovna šola, obligatorična za vso dečo. Pri pet ali šestletnem obisku osnovnega tečaja ljudske šole bi bile potem dane razne možnosti za uvedbo višjega tečaja tudi podeželnih šol, o čemer na na tem

mejo na deželi njegove nauke: Botrček Miha je zelo pobožen človek. Ustavi se pred vsemi križi ob cesti, vedno sedi v cerkvi, povsod moli, na polju, v gozdu, vedno nosi klobuk v roki in miga s ustnicami. Seveda je tudi vpisan v »tretjem redu«. V vseh teh redih ali neredih je tretji red pač najboljši.

Navada je v tem kraju, da se člani tega reda vsako soboto shajajo v drugem stanovanju. Tu molijo, pijejo vino in »šnops«, pojejo svete pesmi. Gredeč domov, se pa cukajo in kvantajo, da je groza. Lansko leto je Miha vozil vdovi Krajškovi v mesto drva. Vdova Krajškova je še mlada, ima lepo posestvo in je brez otrok. Čudno je, da jo noben fant ne snubi. No, pripeljali so v mesto. Miha je meščankam ponujal drva in jih tako le priporočal: »Le kupite jih, gospa, saj storite s tem dobro delo. Ta žena (vdova Krajškova) je velika reva, mož je umrl, in zapustil ji je osem majhnih otročičev. Neka gospa je res drva kupila in iz usmiljenja je dala še dvajset kron povrh. Miha in Krajškova sta se potem smejala neumnosti meščanskih ljudi in denar pridno zapila... In sedaj Miha prav grdo gleda. Pri sodnji so mu prisodili tri tisoč

mestju ne moremo razpravljati. Naravnost reakcionarna je določba v zakonskem načrtu, ki dopušča že po dovršenem štiriletnem tečaju osnovne šole prestop na strokovne šole — torej v dobi, ki je povsod namenjena splošnemu izobraževanju. O nemožnosti takih določb ni treba izgubljati besed. — Za naše razmere bi tudi bolje kazalo, da se šolska obveznost ne prične z dovršenim šestim, ampak z dovršenim sedmim letom, ali če hočemo hoditi srednjo pot, z onim kalendarim letom, v katerem dovrši otrok sedmo leto svoje starosti. Pogrešamo tudi določbo, da preneha šolska obveznost šele s koncem šolskega tečaja onega leta, v katerem je učenec dosegel zakonito starost, ker izstopanje med šolskim letom nima nikakega smisla. O takih in enakih podrobnostih bi se dalo še mnogo razpravljati, a ni tu mesto za to. — Naj spregovorimo še besedico o drugem šolstvu!

Gledališki smrad.

Nikakor ne bomo trpeli, da bi se pod krinko patriotizma in nacionalizma razpasla korupcija. Jugoslovana, zlasti pa Slovence, bomo s posebnim veseljem razkrinkali, ker hočemo imeti svoj narod čist!

Isto bo tudi v socialistični stranki. Nihče naj nam ne prihaja z zahtevo, da ga moramo braniti, ker je socialist. Prav nobene lopovščine ne bomo zakrivali, socialist naj bo boljši od drugih! Še s prav posebnim veseljem bomo razkrinkali take ljudi, ker hočemo imeti svojo stranko čisto!

Zato nas ne bo »Slov. Narod« nikdar preplašil s svojim očitanjem, da razširjamo ljubljanski gledališki smrad »od Triglav do Soluna«. Prav tako nas tudi tisti naši prijatelji ne bodo omajali, ki nam groze, da bomo stranko razbili, če smo preveč sitni in če hodimo v javnost z umazanim perilom. Če se izkaže, da perilo ni umazano, tem boljše — toda potem naj prenehajo govorice o umazanosti! Sicer se nam pa zdi, da je vsako perilo umazano, ki se ga gospodinja boji razobesiti.

Včerajšnji »Narod« govori tako samozavestno, kakor da bi bila gledališka gospodinja v zadnjih mesecih že vse pe-

kron za vzdrževanje — otroka. Žena ga zmerja, stepla sta se že tudi. Pa to peklo bi že prenesel, samo to se boji, da ga »gospod« ne brenejo iz tretjega reda... Prilika je bila ugodna. »Gospod« so šli na izprehod. Zunaj na polju priteče Miha s klobukom v roki, češ: »Veste, gospod, to je bilo tako: Ta baba mi je dala vino in potem »šnops«. Jaz tega ne zanimam. Pa saj veste, da človek potlej ne ve, kaj dela, tako je bilo, prečastiti gospod. No, pa je to prišlo. Jaz sem pa vedno molil k sv. Mariji in sem vsaj toliko zmolil, da je to prišlo s sedmimi meseci. Pa pri sodnji niso hoteli o tem ničesar slišati! Babica je dejala, da je šlo vse v redu in moral sem plačati. Sedaj pa kar nadalje molim, za tri maše sem že dal, da bi mi Bog odpustil, ta greh... Prosim ponižno, gospod, da bi me radi tega ven ne vrgli iz tretjega reda...»

»Kaj pa še, to bi vas moral vse napoditi, vsaj ste vsi enaki!«

Resničen dogodek! Gospod škoj, kaj mislite, ali hoste stotisoč podobnih res zabranili z vašimi peklenškimi grožnjami in molitvicami? Mislite, da bi ne bilo treba nekaj vse drugega?

njo lepo doma oprala in pod streho posušila. Da bo pa nasul več peska v oči, pravj, da se ne more nič »zatušati«, ker piše vsak dan zapisnike g. komisar Mrak, ki je po političnem mišljenju — socialist.

Ne damo prav nič na »socialiste po prepričanju«. Mnogo gospodov — višjih in tudi zelo visokih — je že izjavilo, da so socialisti, mnogo jih tudi v javnosti nosi naslov »odruge«, pa vendar jih stranka ne priznava za sodruge, če niso vpisani in če ne izpolnjujejo sodružnih dolžnosti. G. Mrak ni vpisan. Pa če bi tudi bil — ne priznavamo ljudi, ki niso socialisti v vseh posledicah.

Pri zaslišanju je g. Mrak izjavil našemu uredniku, da nima razloga, zakaj bi spravljial koga izmed osumljencev v preiskovalni zapor.

»Zakaj je bil pa g. Koler zaprt?«

»Kradel je!«

»Saj ni res! Samo osumljen je bil, obsojen pa ne in ne bo, ker je nedolžen. Sploh ima samo en sam greh, da je namreč druge dolžil nerednosti in da je bil zato neljub v gledališču.«

Urednik je hotel razložiti, kako je bilo 12 vreč premoga odpeljanih iz gledališča neki osebi, ki ni bila nikakor upravičena dobiti ta premog, pa g. Mrak je že vedel o tem. Tisti, ki je branil, je zaprt že od 20 novembra, krivec pa je še zmerom svoboden. Namesto pohvale in nagrade so reveža, gledališkega vratarja, spodili iz službe in z ženo vred zaprli ter še danes »stanujeta« na magistratu s tatovi in potepuhi skupaj. G. dr. Mrak je izjavil, da je predlagal, naj se ta krivica popravi, pa še nismo ničesar izvedeli o tem, da je g. Kolar zopet vratar, kakor prej, pač pa, da bo uprava odpovedala 50 močem, da bo med temi najbrž tudi g. Koler. Socialist bi se zahvalil za tako preiskovanje!

Sicer pa vemo, da je g. Mrak eden izmed tistih redkih uradnikov, ki res delajo. Žalibog nima časa za to komisijo, ker ima polne roke posla s svojim uradom. Zato nam vsa njegova dobra volja nič več ne pomaga, kakor »Narodovo« zatrevanje, da se ne bo nič zatušalo: predno bo res kaj ugotovljeno, bodo že vse priče pomrle, ene telesno, druge pa moralno. Tisti gledališki uslužbenec, ki vidi Kolerovo trpljenje, je že sedaj mrtev za pošteno pričanje, ker se lahko upravičeno boji, da bo zadel tudi njega Kolerjeva usoda, če bo govoril resnico, do čim bo krivec — pohvaljen.

Zato nam bodo zanamci priznali, da smo tneli v žalostni dobi no svetovni vojni, ko je vsak mislil, da sme vse delati, ker se da v neredu vse skriti, edini pogum in vztrajnost posvetiti tja, kjer je roka umivala roko, kjer je bila proti vsem pravilom združena blagajna s knjigovodstvom in kamor demokratije ni v četrtem mesecu preiskave ne dovolijo vpregleda javnosti, čeprav piše dr. Gregorič v istem »Narodu« tako lepo o javni kontroli, kakor da bi se bil učil pri — socialistih!

Politične vesti.

+ Kadar prično delovati parlamentarne komisije. Po sklepu narodne skupščine bo preiskovala dvanaajstčlenska komisija grehe bivšega vojnega ministra Zečeviča, o katerem trdi vlada, da ni edini in glavni krivec, pač pa njegovi podrejeni organi. Vladni namen je prozoren, posebno pa še, ker je sklenila, naj ta komisija v teku enega meseca prišče vse nerednosti obtoženega generala. Seveda bodo po preteku enega meseca tej komi-

sti podaljšati rok in tako bo šlo lepo naprej.

+ **Neverjetna počasnost belgrajske vlade.** Pri včerajšnji seji narodne skupščine je naglašal poslanec sodrug Divac, da so potekali že 4 meseci, odkar je poslal zakonodajni odbor potem predsedstva skupščine vladi in kralju razne sprejete uredbe v sankcijo. Med temi uredbami je bil tudi zakon o zavarovanju in zaščiti delavstva. Vlada je tedaj jasno dokazala, da hoče iti preko skupščine, ker noče potrditi tega zakona. Vlada postaja absolutistična, kar dokazuje tudi njegov razgovor z ministrskim predsednikom Pašićem, ki mu je rekel, da vlada ne more sprejeti zakona o zavarovanju in zaščiti delavstva. Med govorom sodruga Divaca so delali vladni poslanci medklice, katerim je napravil konec Pašić, ki je prišel v skupščino in pričel pojasnjevati socializem vladino počasnost. O navedenem zakonu bomo zaradi vladnega obotavljanja še obširno izpregovorili.

+ **K genovskih konferenci.** V Genovo že prihajajo delegati poedinih držav, katere spremljajo cele čete novinarjev. Nekateri države bodo imele po več sto delegatov, kakor na primer italijanska. Časnikarje pošlje v Genovo na svoje stroške tudi naša država, vendar samo one, ki delujejo v uredništvih radikalnih časopisov. O tem škandalu bomo kmalu slišali v naši narodni skupščini.

KOVINARJEM!

Poročilo tajništva o stavki kovinarjev v Celju je centralni odbor odobril ter sklenil podpirati to obrambno stavko z vsemi sredstvi, ki so mu na razpolago.

Celjski sodrugi se bore za svoj obstoj, za priznanje zaupnikov, za svobodo organizacije, za šurni delavnik, skratka za vse, kar si je delavstvo v dolgih in težkih bojih priborilo.

Na brutalni naval nasprotnika na naše zaupnike je treba, da odgovorimo vsi kovinarji krepko in enotno kakor iz enega grla, sicer bo nasprotnik v divjem zinagoslavju še podvojil krivice, ki jih vrši nad nami.

Nasprotnik računa, da bo organizaciji primanjkovalo virov za vzdržanje stavke, da bo na ta način sestradal stavkujoče ter prisilil, da pokleknejo.

Centralni odbor računa, da Vi kovinarji, ki delate, da tega ne boste nikdar dovolili, da boste podpirali stavkujoče tako izdatno in tako dolgo, dokler podjetnik ne uvidi in popravi krivice, katero je zagrešil.

Poraz Celjanov je Vaš poraz, njihova zmaga je Vaša zmaga, zato se tega zavedajte, podpirajte stavko s tem, da žrtvujete

poldnevni zaslužek

na teden toliko časa, da zmaga pravica in proletarska zavest.

Vodstva podružnic naj skrbijo, da se bodo ti prispevki točno zbirali, nabrani denar pošiljate vsak teden posebej na centralno tajništvo v Ljubljano.

V boju je zmaga — pomagajte zmagi!

Za Osrednje društvo kovinarjev:

F. Svetek, l. r., predsednik. — J. Golmaier l. r., tajnik.

Dnevne vesti.

»Učiteljski Tovariš« se je v svoji zadnji številki nepotrebno razhudil nad nami radi članka »Enotna srednja šola«, ki je bil priobčen 22. pr. m. Da se je res nepotrebno razburil, bo sam spre-

videl iz predvčerajšnjega našega članka, ki je odgovor prejšnjemu in obenem podlaga za nadaljnjo debato, ki naj šolsko vprašanje vsestransko osvetli z našega socialističnega stališča, kakor smo tudi povedali. — Kdor to sprevidi, bo lahko tudi razumel, da nam niti oddaleč ni padlo v glavo, da bi žalili kak stan, posebno ne učiteljskega, ki je dal našim vrstam in jih še daje toliko resnih, delavnih mož, in da niti oddaleč nismo menili priti v konflikt z našimi nazori. S tem seveda odpade vsaka potreba, da bi dali »Učiteljskemu Tovarišu« kako zadoščenje, pač pa menimo, da bo ta list v prihodnji številki povedal svojemu krogu, kako je pravzaprav stvar in z nami. Še nekaj v pojasnilo: Članek »Enotna srednja šola« nam je poslal v resnici neki srednješolski profesor. Dalje: Včerajšnji odgovor sodruga-učitelja je že par dni ležal v uredništvu in nam radi tehničnih neprilic ni bilo mogoče, da ga preje objavimo. Pripombe k prvemu članku pa nam ni bilo treba iz enostavnega razloga napisati, ker je njegova vsebina dovolj povedala. Bili smo uverjeni, da se oglasi radi njegove naši sodrugi-učitelji k besedi. In upamo, da bodo povedali še kako.

Ta neznosni draginski vijak! Brivski mojstri so cene za postrežbo zopet »primerno« zvišali. Pravijo, da radi povišanja mezd in splošne draginje. Tega gospodje mojstri pa nočejo uvideti, da veljajo ti razlogi tudi za njih uslužbenstvo — samo da oni zaslužijo! Sicer pa lahko jim zavijati javnosti vrat, če je pa ves današnji sistem tak, ki to naravnost zapoveduje! Dokler ne bomo imeli enotne obrambne organizacije vseh izkoriščenih in odjemalskih proletarskih slojev pa tudi ne bo drugače...

Kakor nam javlja delegacija ministrstva financ v Ljubljani so pristojbine za objavo proste vse reklame, ki se nahajajo izložene v kavarnah, gostilnah, kolonialnih, delikatesnih in drugih obratovalnicah kakor tudi one izložene v zatvorjenih mestih.

Črne koze v Srbiji. V okolici Požarevca so ugotovili več primerov črnih koz. Vlada je odposlala v dotične kraje več državnih zdravnikov.

Ljubljana.

Stavbena in gostilniška zadruga »Delavski dom« na Glincih pri Ljubljani vabi na občni zbor, kateri se bo vršil v soboto, dne 8. aprila 1922 ob pol 8. zvečer v restavraciji »Amerika« na Glincih s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika ustanovnega občnega zbora. 2. Poročilo načelstva. 3. Poročilo nadzorstva. 4. Volitev načelstva in nadzorstva. 5. Raznosterosti. — Udeležba vseh združnikov dolžnost. — Načelstvo.

Ker so bili prejšnji občinski očetje »štedilivi« in ker niso skrbeli niti za to, da bi ohranili občinsko last v dobrem stanju, se zgraža (radi te nemarnosti — pardon — štedljivosti sedaj potrebnih) velikih občinskih izdatkov — »Sl. Narod«! Da je štedenje na nepravem mestu, pravilnost, torej nespametno, o tem se tem ljudem niti ne sanja! Naj navedemo za danes le majhen primer: Ko si je sedanjí župan ogledoval mestna poslopja in n. pr. v hotelu Tivoli videl lesene hodnike, ki so že tako strohnili, da je mestoma nevarno, stopiti nanje, ni mogel priti do družega zaključka, kakor da je treba tudi to popraviti in ves les konzervirati kajti, če bi tudi on postopal po receptu naših velemodrijanov, bi končno vse propadlo. Ampak če bi se bil leseni del pravočasno na novo konzerviral, bi bil ta-

krat zažostoval mnogo manjši izdathek, kakor pa danes. In kakor tukaj so pustili propadati vse po vrsti, samo zato, da so uganjali demagogijo s svojo »štedljivostjo«, ki je pa bila v posledicah zapravljivost z občinskim imetjem. Sedaj pa je treba popravljati na vseh mestnih poslopih žlebe itd., sploh vse, kar so prej zanemarili. Komu bo »Sl. Narod« dopovedal, da je občinstvu pogubno, če se ugodijo občinskim potrebam? Kdor zna sam misliti in gleda z odprtimi očmi v svet, ve, da cvetoča mesta in dobro uspevajoče občine nimajo zahvaliti svojega procvita gnili nedelavnosti, ki čepi na denarju, ampak le agilnosti in podjetnosti, ki v začetku sicer zahteva denarja, pozneje pa rodi bogate sadove v kakršnikoli obliki.

Naj se gospodje vladni »demokrati« rajši vprašajo, ali je belgrajska vlada res zato tukaj, da nas odira z blaznimi carinami in davki, da tem lažje uganja svoje veselične in razne druge nepotrebnosti, ne stori pa nič za nas? In naj skrbje rajši za to, da njihovi Žerjavi ne bodo dajali ljubljanskemu županu zakrknjenih odgovorov, mesto pravične pomoči!

Tedenski zdravstveni izkaz izkazuje za prošli teden 27 novorojencev (15 moških), 2 mrtvorojenca ter 25 mrtvih oseh (13 moških). In sicer je umrlo: za živliensko slabostjo 3, za jetiko 2, za pljučnico 1, za zastrupljeno rano in druge nalezljive bolezni po eua, za možgansko kapjo 2, za srčno hibo 5, za rakom 2, za drugimi naravnimi vzroki 9. Naznanjena sta 2 nova slučaja škrlatice in 1 trahome.

Iga Grudna večer priredi društvo »Soča« v soboto, 8. t. m. ob osmih in pol zvečer v prostorih hotela »Lloyd«. Na vzporedju je: predavanje, recitacije in petje (Kozinov kvartet).

Celje.

Seja okrožne strokovne komisije celjske se bo vršila v soboto, dne 8. aprila ob 7. uri zvečer v Delavskem tajništvu, Vodnikova ulica št. 3 v Celju. — Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnje strokovne seje. 2. Poročilo tajnika. 3. Razno. Ta seja velja samo za ožji odbor.

M. Adolf Urbančič iz Gaber nam sporoča z ozirom na notico v 76. številki »Zadnje dni je Gaberje polno govoric...«, da ni bilo v njegovi mesnici nikdar nič ukradeno, če se notica nanaša na njegovo mesnico.

KOVINARJI!

V nedeljo, dne 9. t. m. ob 9. dopoldne, se bo vršil v hotelu »Tivoli«, (Švicarija)

shod

kovinarjev iz vseh ljubljanskih obratov s sledečim dnevnim redom:

1. poročilo delegatov kov. kongresa,
2. stavka kovinarjev v Celju,
3. položaj kovinarskega delavstva v Ljubljani,
4. raznosterosti.

Kovinarji! Vaša dolžnost je, da se tega shoda od prvega do zadnjega udeležite. Pokažite, da je boj celjskih sodrugov tudi vaš boj! — Odbor.

Vestnik Svobode.

Prevalje. Odbor »Svobode« v Prevaljah naznanja redni občni zbor, kateri se bo vršil dne 9. aprila t. l. ob 16. v lastni čitalnici. Dnevni red: 1. Poročilo funkcionarjev. 2. Volitev novega odbora. 3. Slučajnosti. Pozivljamo vse člane, da se točno udeležijo občnega zbora, vabimo pa tudi vse prijatelje, ki se zanimajo za izobrazbo našega delavstva. — Odbor.

Javno predavanje Zvonimira Bernota, glavnega urednika »Napreja« se nadaljuje v soboto, dne 8. aprila 1922 v veliki dvorani »Mesnega doma«, in sicer bo govoril »O Mojzesovi zgodbi o ustvarjenju sveta in naša znanost«. Začetek točno ob pol 20., konec najpozneje ob 22. Po predavanju ima vsak pravico na vprašanje ali tudi na daljši govor, vendar ne nad 10 minut.

II. Umetniški večer v Trbovljah pod okriljem »Svobode« prirede na izrecno željo v nedeljo, 9. t. m. ob 7. zvečer v »Delavskem domu« sodr. Podbevšek, Cerkevnik, Ravnikarjeva in Seliškar. Prireditelji bodo nastopili z novim sporedom, tako da bo tudi ta večer zadovoljil poslušalce.

Gospodarstvo.

— Carinski dokodki v letu 1921. pišejo »Službene Novine«, so znašali od 1. aprila pa do 30. novembra skupno 502.034,317.70 Din., ali 2.008,137.270.80 K.

— Dimaški trgovci proti stanovanjskemu davku. Dimaški trgovci bodo dne 5. t. m. v znak protesta proti stanovanjskemu davku zaprli svoje lokale med 2. in 6. popoldne.

— V Nemški Avstriji stane kilogram pšenične moke 687 n. a. kron (vpovstavljena v Jugoslavijo bi stala okrog 30 naših kron). Koruza 290—300 n. a. K. ječmen 240—250 n. a. K. pivovarski ječmen 325—330 n. a. K.

— Težkoče pri dobavi žita v Rumuniji. Kakor poročajo iz Beograda, so naleteli naši delegati pri nakupu pšenice v Rumuniji na težkoče. Listi poročajo, da se bo dovolil uvoz pšenice samo, ako potrdi rumunski poslanik v Beogradu, da pri nas primanjkuje žita.

POSLANO.

Odprto pismo velerodnemu gospodu pokrajinskemu namestniku Ivanu Hribar v Ljubljani.

Leta 1919 naselil se je pri meni državni stražar Ivan Marc, ki je bil iz zasedenega ozemlja v Celje premeščen.

Ob tej priliki sem jaz omenjenemu stražarju izrecno povedal, da ga sicer iz golega usmiljenja vzamem pod streho, toda le za toliko časa, da si dobi primerno drugo stanovanje.

Ker pa g. Marc tudi nikakega pohištva imel ni, sem mu, ustrezaje njegovi prošnji, prepustil celo hišno opravo.

Med tem se je omenjenemu stražarju večkrat nudila prilika, dobiti drugo stanovanje, in mu je celo Teharska občina nakazala primeren stan.

Toda mesto hvaležnosti žel sem za storjeno uslugo le skrajno nehvaležnost. Gospod Marc mi namreč že več mesecev ne plača nikake najemnine, postaja pa od dne boji samosvoj. Da se otresem tega stanovnika, sem začetkom tega leta vložil pravilno kolekovano prošnjo na stanovanjski urad v Celju, da se mu naroči moje stanovanje izprazniti.

Prejel sem na tožadavno vlogo od okrajnega glavarstva v Celju odlok z dne 17. januarja 1922, glasom katerega — mora Marc omenjeno stanovanje tekom 8 dni izprazniti, toda dana mu je bila pa tudi pravica priziva.

Marc je seveda vložil priziv, in do danes se isti ni rešil. Ponovno sem tožadavno prosil stanovanjsko oblast v Celju, da se naj priziv končnoveljavno reši. Toda do danes, ko je že poteklo dva meseca, nimam rešitve v rokah. Edino kar sem mogel dognati, je to, da se je bajc omenjena vloga odstopila 31. januarja 1922 na pokrajinsko upravo, oddelek za socialno politiko v Ljubljani. V tej zadevi si usojam, ker mi drug izhod ne preostaja, obrniti se na Vaše preblagorodje z najnujnejšo prošnjo, da izvolite potrebno ukreniti, da se vendar enkrat znebim ne-ljubega najemnika.

Omeniti še moram, da je moja so-proga opasno bolna ter rabi stanovanjske prostore, oddane stražarju Marcu, ki je kakor je slišati, radi kršenja službenih predpisov v disciplinarni preiskavi. V nadi, da bo velerodni gospod pokrajinski namestnik tej povsem opravičeni prošnji ugodil, beležim z vsem velespoštovanjem najudanejši

Anton Janežič

posestnik in mesar v Teharju,
Teharje, dne 19. marca 1922.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).
Odgovorni urednik: France Svetek.
Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

VAJENCA

za mizarsko obrt dobrih in poštenih staršev sprejemem.
Merkel Anton, mizarski mojster
v Šoštanju, Stajersko.

Blago za prevleko divanov in druzega pohištva v veliki izbiri, dalje različno platno in jute za tapetnike, sodlarje itd.

— priporočila tvrdka

A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg 10.

Parne mlatilne garniture

na lokomobile s parnim obratom in mlatilnice s kroglastim tečajem, dobavne v kratkem roku do bodoče mlatitve.

Glavno zastopstvo tvornice strojev ogerskih, državnih železnic

„Record“ d. d. za trgovino in industrijo
Osijek, Terešna ulica št. 2.

Brzjav: RECORD.

Telefon: 86.

NAKUPOVALNA ZADRUGA

r. z. z. o. z.

V LJUBLJANI, Dunaška cesta 33 („BALKAN“)

Deželni pridelki, žito, mlevski izdelki vseh vrst. — Kolonijalno špecerijsko blago, spirituose, mast, slanina, mesni izdelki.

Telefon 336. „Brzjavni naslov Nakupovalna Ljubljana“.
Čekovni račun št. 10.473.

Priporočamo tvrdko

JOSIP PETELINC

— Ljubljana —
Sv. Petra nasip št. 7.

Najboljši šivalni stroji

za rodbinsko in obrtno rabo, vse potrabščine za šivilje, krojače, čevljarje. Srajce, kravate, žlica, vilice, nože i. t. d. Galanterijsko blago na drobno in debelo.

Delniška glavnica K 50,000.000.

Rezerva okroglo K 45,000.000.—.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju.

Prodaja srečk razredne loterije.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, financira erarične dobave in dovoljuje vsakovrstne kredite.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

— Brzjavni naslov: Banka. — v Ljubljani. — Telefon št. 261 in 413. —

Podružnice:

v Splitu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru, Ptuj in Brežicah.